

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

05 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în următoarea componență:
Președinte – Nicolae Gordilă,
Judecători – Liliana Catan, Elena Covalenco, Iurie Diaconu și Ion Guzun,
judecând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie, prin care se solicită casarea sentinței Judecării Buiucani, mun. Chișinău din 31 martie 2015 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2015, în cauza penală în privința lui
Grate Ghenadie Pavel, născut la 23 decembrie 1974, originar și domiciliat str. Valea Crucii 16/9, mun. Chișinău,

Termenul de examinare a cauzei:

- *prima instanță: 31.10.2013-31.03.2015;*
- *instanța de apel: 16.04.2015-10.11.2015;*
- *instanța de recurs: 26.01.2016-05.06.2016 ;*

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 31 martie 2015, Grate Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 196 alin. (4) Cod penal la 3 (trei) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art. 90 Cod penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate pe un termen de probă de 2 (doi) ani.

2. Prima instanță a reținut că, Grate Ghenadie este învinuit de faptul că, la 12 septembrie 2012, cunoscând că are o stare financiară precară, avînd intenția însușirii prin înșelăciune a bunurilor lui Ceapchii Alexandru, a solicitat de la ultimul suma de 90 000 de euro pentru investirea mijloacelor bănești într-o afacere. În vederea redării unui aspect real cererii sale și determinării lui Ceapchii Alexandru să-i acorde suma solicitată, Grate Ghenadie intenționat i-a promis că Ceapchii Alexandru va avea o cotă parte din afacere și 1000 de euro lunar. Astfel, la 12 septembrie 2012 în vederea realizării intenției sale criminale, Grate Ghenadie a primit de la Ceapchii Alexandru 40 000 de euro. Ulterior, la 12 decembrie 2012, Grate Ghenadie,

continuând acțiunile criminale, sub pretextul necesității dobândirii unui profit mai mare din afacere a primit de la Ceapchii Alexandru încă 40 000 de euro, iar pînă la finele anului 2012, sub pretextul de a devama un lot de marfă, Ceapchii Alexandru i-a mai transmis încă 10 000 de euro. Banii în sumă de 90 000 de euro au fost însușiți de către Grate Ghenadie, fiindu-i cauzată lui Ceapchii Alexandru o daună materială considerabilă în proporții deosebit de mari în sumă de 1 432 800 lei (1 euro conform cursului oficial al BNM în perioada 12.09.2012 - 31.12.2012 constituia 15.92 lei).

2.1. De către organul de urmărire penală acțiunile lui Grate Ghenadie au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal – escrocheria, adică dobîndirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, cu cauzarea de daune în proporții considerabile, în proporții deosebit de mari.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul, în care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care Grate Ghenadie să fie recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 9 (nouă) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a desfășura activități economice pe un termen de 5 ani.

În motivarea cererii a invocat că:

- instanța de fond incorect a reîncadrat acțiunile inculpatului în baza alin. (4) art. 196 Cod penal considerînd că a comis infracțiunea de cauzare de daune materiale în proporții deosebit de mari, prin înșelăciune fără scop de însușire, motivînd că acuzația nu a prezentat probe ce ar confirma sustragerea banilor de către inculpat și că intenția ultimului nu a fost îndreptată spre sustragerea bunurilor;

- unicul beneficiar al sumei de 90 000 euro a fost Grate Ghenadie care l-a dus în eroare pe partea vătămată precum că banii urmează a fi investiți în firmă, încheind un contract de împrumut cu Ceapchii Alexandru din numele firmei, însă primind banii de la partea vătămată, nu i-a trecut prin contabilitatea firmei, acest fapt a recunoscut însăși inculpatul în cadrul audierii în instanța de judecată ca atunci cînd SRL „Rumitox” a intrat în proces de insolvență, Grate Ghenadie nu se mai afla pe lista creditorilor, dar din materialele cauzei penale rezultă că, la data primirii banilor de către Grate Ghenadie firma acestuia se afla în mai multe litigii economice cu caracter patrimonial și erau pe rol la executorii judecătorești mai multe titluri executorii care urmau a fi executate;

- părerea instanței de judecată referitor la faptul că banii nu au fost însușiți de către Grate Ghenadie este total greșită, deoarece dînsul a intrat real în posesia sumei de 90 000 de euro, iar ulterior a gestionat-o așa cum a considerat de cuviință;

3.1. Apel împotriva sentinței a declarat și partea vătămată Ceapchii Alexandru solicitînd casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, pe motiv că:

- din materialele cauzei se evidențiază că Grate Ghenadie avînd intenția însușirii sumelor bănești prin înșelăciune a solicitat de la partea vătămată suma de 90 000 euro, pentru investirea mijloacelor bănești într-o afacere și în vederea redării unui aspect real al cererii sale și determinării părții vătămate intenționat i-a promis ultimului că va avea o cotă parte din afacere și anume suma de 1000 euro lunar;

- inculpatul fiind asociatul societății SRL „Rumitox” nu a trecut în evidența contabilă contractele de împrumut, fiind confirmat prin faptul că Ceapchii Alexandru nu figurează în calitate de creditor în lista creditorilor societății menționate.

3.2. Nefiind de-acord cu sentința apel a declarat și avocatul Marian Suduc în numele inculpatului, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri de achitare.

În motivarea apelului avocatul a invocat că:

- învinuirea înaintată lui Grate Ghenadie și starea de fapt constatată de instanța de fond nu și-a găsit pe deplin confirmarea în cadrul cercetării judecătorești, iar probele administrate de către instanța de judecată au fost apreciate în mod eronat, existînd în cazul dat probe suficiente care stabilesc cu certitudine lipsa în acțiunile inculpatului a elementelor infracțiunii imputate;

- partea vătămată s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată solicitînd încasarea de la Grate Ghenadie a sumei de 97 500 euro, iar în cadrul examinării cauzei civile între ei a fost încheiată o tranzacție de împăcare conform căreia Grate Ghenadie a recunoscut datoria de 90 000 euro și 7 500 euro ca dobîndă, obligîndu-se să se achite benevol conform unui grafic. Tranzacția de împăcare indicată a fost aprobată de instanța de judecată și prin încheierea din 02 decembrie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, procesul civil intentat în baza acțiunii reclamantului Cheapchii Alexandru către Grate Ghenadie privind încasarea datoriei a fost încetat;

- de către instanța de fond nu a fost administrată nici o probă obiectivă, pertinentă și concludentă care ar confirma faptul dobîndirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, sau cauzarea de daune materiale proprietarului prin înșelăciune și abuz de încredere, dacă fapta nu constituie o însușire, iar prin probele enumerate și analizate cu certitudine s-a probat că Grate Ghenadie nu a comis careva acțiuni infracționale. Probele acuzării sunt niște presupuneri și nu pot fi apreciate ca probe utile și concludente, iar toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea inculpatului.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2015, a fost respins ca nefondat apelul declarat de avocatul Marian Suduc în numele inculpatului și admise apelurile procurorului și părții vătămate, casată sentința instanței de fond și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit de prima instanță, prin care:

Grate Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal la 8 (opt) ani 6 (șase) luni închisoare, cu privarea de dreptul de a desfășura activități și ocupa funcții legate de gestionarea mijloacelor financiare pe un termen de 4 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Termenul de executare a pedepsei stabilite urma a fi calculat din momentul reținerii.

4.1. Instanța de apel rejudecând cauza a constatat că, Grate Ghenadie în perioada de timp 12.09.2012 și finele anului 2012 cunoscând că are o stare financiară precară, având intenția însușirii prin înșelăciune a bunurilor lui Ceapchii Alexandru, a solicitat de la ultimul suma de 90 000 de euro pentru investirea mijloacelor bănești într-o afacere, în vederea redării unui aspect real cererii sale și determinării lui Ceapchii Alexandru să-i acorde suma de 90 000 de euro, Grate Ghenadie intenționat i-a promis că va avea o cotă parte din afacere și 1000 de euro lunar.

Astfel, la 12.09.2012 în vederea realizării intenției sale criminale, Grate Ghenadie a primit de la Ceapchii Alexandru suma de 40 000 de euro. Ulterior, la 12.12.2012, continuând acțiunile criminale, sub pretextul necesității dobândirii unui profit mai mare din afacere a primit de la Ceapchii Alexandru încă 40 000 de euro, iar până la finele anului 2012, sub pretextul de a devama un lot de marfă, Ceapchii Alexandru i-a mai transmis lui Grate Ghenadie încă 10 000 de euro.

Banii în sumă de 90 000 de euro au fost însușiți de către Grate Ghenadie, fiindu-i cauzată lui Ceapchii Alexandru o daună materială considerabilă în proporții deosebit de mari în sumă de 1 432 800 lei (1 euro conform cursului oficial al BNM în perioada 12.09.2012 - 31.12.2012 constituia 15.92 lei).

Colegiul penal a conchis că, întregul suport probator cercetat și apreciat de către instanța de apel prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, coroborează între ele și demonstrează, incontestabil, faptul că inculpatul Grate Ghenadie a comis fapta prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită cu cauzarea de daune în proporții mari.

Instanța de apel a considerat că, instanța de fond eronat a indicat că, nu s-a constatat intenția lui Ghenadie Grate îndreptată în vederea dobândirii ilicite a banilor de la partea vătămată Ceapchii Alexandru or, inculpatul a primit banii personal de la partea vătămată, însă acești bani nu au fost trecuți prin contabilitatea firmei, situație recunoscută de însăși inculpat care fiind audiat în cadrul instanței de fond a menționat că, în perioada când SRL „Rumitox” a intrat în proces de insolvență, ultimul cu partea vătămată nu se aflau pe lista creditorilor, mai mult ca atât, unicul beneficiar al sumei de 90 000 euro a fost inculpatul, ducându-l pe partea vătămată în eroare precum că, banii urmează să fie investiți în firmă cu scopul de a beneficia Ceapchii Alexandru de un profit lunar de 1000 de euro, a încheiat un contract de împrumut din numele firmei aceasta fiind o modalitate de a căpăta încrederea față de partea

vătămată, deoarece restituirea datoriei era asigurată și de către firmă.

Nu a fost reținute argumentele apărării referitor la achitarea inculpatului, or prin probele acumulate s-a dovedit cu certitudine că inculpatul a săvârșit infracțiunea incriminată și anume, prin procesul-verbal de examinare a documentelor ridicate de la SC „Rumitox” SRL din 06.09.2013, s-a constatat că, în urma examinării dispozițiilor de încasare nr. 13240 din 07.09.2012, nr. 13561 din 13.09.2012, nr. 13647 din 14.09.2012, nr. 13715 din 17.09.2012, nr. 13853 din 21.09.2012, nr. 14079 din 24.09.12, nr. 14137 din 25.09.2012, nr. 14247 din 27.09.2012, SC "Rumitox" SRL, s-a încasat de la Grate Ghenadie suma de 1 764 427 lei, aceste probe nicidecum nu-l dezvinovățesc pe inculpat de comiterea infracțiunii încriminate, deoarece dînsul nici n-a înregistrat în contabilitatea întreprinderii contractele de împrumut din 12.09.2012 și 2 contracte din 12.12.2012, nu le-a atribuit nici număr de intrare, ceea ce incontestabil denotă intenția acestuia îndreptată spre dobîndirea de către Grate Ghenadie, prin înșelăciune, a mijloacelor financiare de la partea vătămată Ceapchii Alexandru.

Totodată, Colegiul a atestat că, inculpatul a dus o activitate de convingere a părții vătămate precum că o să obțină lunar un profit, de veridicitatea faptului că, el activa la firma SRL "Rumitox" ca fondator a cărui cotă parte era de 50%, precum și întocmirea celor 2 contracte din numele firmei care, i-a creat, insuflat părții vătămate o încredere și mai mare în vederea recuperării sumei de 90 000 euro și de către firmă.

Prin urmare s-a stabilit realizarea întregii structuri a laturii obiective a infracțiunii de escrocherie și anume: inculpatul a dobîndit ilicit de la partea vătămate Cepchii Alexandru sume de bani ce nu-i aparțin; dobîndirea acestei sume s-a realizat atît prin înșelăciune, cît și prin abuz de încredere.

Referitor la urmarea prejudiciabilă, instanța de apel a reținut că, urmare a comiterii acțiunilor infracționale, partea vătămată Ceapchii Alexandru a suferit un prejudiciu patrimonial efectiv, apreciat ca fiind considerabil prin prisma mai multor factori ce ține de situația materială, ultimul muncind peste hotare o perioadă destul de mare timp de 10 ani. Astfel, prejudiciul patrimonial suferit de parte vătămată este materializat în acțiunea civilă înaintată de acestea în cadrul urmăririi penale, unde a fost recunoscut în calitate de parte civilă, și ulterior concretizate în cadrul ședinței de judecată.

În același context, la momentul primirii sumelor de bani de la partea vătămată, inculpatul a prezentat, a semnat contractele de împrumut datate cu 12 septembrie 2012, 12 decembrie 2012 și 12 decembrie 2012, care sunt întocmite în altă limbă decît cea de stat, indicînd un reprezentant al companiei debitoare pe „Igor Pedureț”, iar la scopul primirii împrumutului, termenul restituirii, modalitatea de restituire, răspunderea părților pentru neexecutarea prevederilor contractuale, nu au fost stabilite careva termene, etc., fapt ce denotă că, inculpatul Ghenadie Grate, din 12 septembrie 2012, or din momentul primirii primei rate de 40 000 euro, urmărea

scopul sustragerii sumelor menționate, neindicând data scadenței, răspunderea părților pentru neexecutarea prevederilor contractului.

Intenția dobândirii ilicite a banilor lui Alexandru Ceapchii prin înșelăciune și abuz de încredere de către Ghenadie Grate este evidentă și dovedită, și prin acțiunile ulterioare a ultimului, care văzînd acțiunile pătimitului ce a sesizat organele de urmărire penală, întru inducerea în eroare a acestora, a întocmit o recipisă din nume propriu privind împrumutul luat în sumă de 90 000 euro, facilitînd accesul acestuia în instanța de judecată în ordinea procedurii civile.

În cadrul procesului civil declanșat de pătimitul Alexandru Ceapchii, inculpatul a acceptat încheierea tranzacției de împăcare, stabilind și un grafic de stingere a creanței. Potrivit tranzacției de împăcare admisă de instanța de judecată s-a stabilit că, inculpatul Ghenadie Grate, pînă la 30 decembrie 2013, va achita suma de 30 000 euro, pînă la 01 martie 2014, va achita suma de 20 000 euro, pînă la 01 mai 2014, va achita suma de 40 000 euro și pînă la 01 iunie 2014, va achita suma de 7500 euro (f.d. 52), iar potrivit materialului probator nu a efectuat nici o plată din cele asumate.

La stabilirea felului și măsurii de pedeapsă, Colegiul penal a luat în considerație că inculpatul a săvîrșit o infracțiune deosebit de gravă și astfel, ținînd cont de circumstanțele reale și personale, reeducarea și corectarea lui Grate Ghenadie poate avea loc doar cu privarea reală a lui de libertate, prin aplicarea pedepsei închisorii sub formă de 8 (opt) ani și 6 (șase) luni, cu executarea în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții legate de gestionarea bunurilor materiale pe un termen de 4 (patru) ani.

5. Avocatul Marian Suduc în numele inculpatului, făcînd trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, a declarat recurs ordinar împotriva hotărîrilor menționate, solicitînd casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri de achitare.

Recurentul invocă că:

- instanța de apel a omis declarațiile părții vătămate, care a menționat că, după ce a împrumutat suma de 90 000 euro întreprinderii „Rumitox” în persoana lui Grate Ghenadie, l-a rugat pe ultimul să-i elibereze o recipisă ca persoană fizică precum că a împrumutat de la el suma de 90 000 euro, pentru a se asigura, însă suma indicată în recipisă este aceeași sumă indicată în contractele de împrumut acordate întreprinderii „Rumitox”;

- Colegiul penal nu a dat apreciere faptului că, partea vătămată s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către inculpat privind încasarea sumei de 97 500 euro și în cadrul examinării cauzei civile părțile au încheiat tranzacție de împăcare, conform căreia Grate Ghenadie a recunoscut datoria obligîndu-se să o achite benevol conform unui grafic stabilit și procesul civil a fost încetat în legătură cu aprobarea tranzacției de împăcare;

- nu s-a luat în considerație că inculpatul și-a executat obligațiile după posibilitate achitându-i părții vătămate procentul lunar conform înțelegerii avute, precum și o parte din împrumut în sumă de 14 000 euro și un teren în sumă de 33 000 euro, fapt confirmat și de partea vătămată;

- Colegiul eronat a constatat argumentul apărării ca fiind o metodă de eschivare a răspunderii penale faptul că, inculpatul primind mijloacele bănești le-a introdus în contabilitatea întreprinderii „Rumitox”, deoarece organul de urmărire penală prin procesul-verbal de examinare a documentelor a constatat depunerea de către inculpat a sumei de 90 000 euro în contabilitatea SC „Rumitex” SRL prin dispozițiile de încasare nr. 1324 din 07.09.2013, nr. 13561 din 13.09.2013, nr. 13647 din 14.09.2012, nr. 13715 din 17.09.2012, nr. 13853 din 19.09.2012, nr. 1386 din 21.09.2012, nr. 14079 din 24.09.12, nr. 14137 din 25.09.2012, nr. 14247 din 27.09.2012, nr. 14366 din 29.09.2012 și nr. 14771 din 08.10.2012, acte care au fost recunoscute ca probe materiale și examinate în cadrul cercetării judecătorești;

- faptul că Grate Ghenadie nu a înregistrat în contabilitatea întreprinderii contractele de împrumut din 12.09.2012 și 12.12.2012 și nu le-a atribuit număr de intrare nici de cum nu denotă intenția de dobândire de către inculpat prin înșelăciune a mijloacelor bănești de la partea vătămată;

- instanța de apel a omis că, la momentul primirii banilor ca împrumut de către Grate Ghenadie, firma SC „Rumitox” SRL, la care ultimul era fondator activa, activele firmei în cauză cu mult depășeau suma împrumutului de 90 000 euro de la partea vătămată.

6. Asupra recursului declarat procurorul a depus referință, prin care s-a expus pentru respingerea acestuia, deoarece recurentul critică aprecierea probelor, care ține de starea de fapt a cauzei, stabilirea căreia este de competența instanțelor ierarhic inferioare, iar un asemenea temei nu este prevăzut de lege pentru a judeca cauza la etapa actuală.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că recursul urmează a fi admis din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.*

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Colegiul penal lărgit a statuat asupra admitterii recursului declarat și casării totale a deciziei instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare, reieșind din următoarele considerente de fapt și de drept prezente în cauza dată.

În esență, potrivit argumentelor invocate de recurent se constată că acesta formulează critici împotriva deciziei instanței de apel, în particular referindu-se la erorile prescrise de pct. 6) și 8) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală și anume, *hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept comisă de instanțele de fond ori de apel atunci cînd instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar, sau cînd nu au fost întrunite elementele infracțiunii.*

Colegiul penal lărgit avînd în vedere esența erorilor invocate de recurent și constatînd că instanța de apel a interpretat eronat prevederile legale și cele jurisprudențiale cu privire la delimitarea infracțiunii *de escrocherie*, de cea a *cauzării daunelor materiale prin înșelăciune și abuz de încredere*, se va expune în contextul ce urmează asupra delimitării nominalizate și erorilor admise la etapa judecării apelurilor.

Așadar, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucît odată exercitat produce un efect devolutiv complet în sensul că provoacă un control integral atît în fapt, cît și în drept în privința persoanelor care l-au declarat.

În susținerea celor menționate, relevante sunt și prevederile din *pct. 14.7. al HP CSJ nr. 22 din 12.12.2005 cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvîrșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate, dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărîrea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, dacă eroarea constatată nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Deci, statuînd asupra principiului respectării normelor de drept menționate, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel la adoptarea soluției expuse pe larg în pct. 4.1. al prezentei decizii, nu a respectat întocmai prevederile legale enunțate supra, interpretînd eronat prevederile legii penale.

Instanța de recurs consideră că soluția instanței de apel privind condamnarea inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal este afectată de eroarea de drept prescrisă în pct. 6) alin. (1) din art. 427 Cod de procedură penală și anume că *hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt care a afectat soluția.*

Prin urmare, conform actului de învinuire acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, însă în urma judecării cauzei instanța de fond a recalificat acțiunile lui Grate Ghenadie în baza art. 196 alin. (4) Cod penal. Ulterior, instanța de apel nefiind de acord cu concluzia primei instanței a casat sentința recunoscîndu-l vinovat pe inculpat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, condamnîndu-l la 8 ani 6 luni închisoare.

Însă, instanța de recurs lecturînd textul deciziei și verificînd materialele cauzei constată că, instanța de apel a admis apelurile procurorului și a părții vătămate, punînd la baza soluției probele din dosar acumulate la urmărirea penală și în ședințele de judecată în instanța de fond, fără a audia partea vătămată sau martorii pe viu, ci doar fiind citite și consemnate în procesul-verbal.

Un element important la judecarea apelului îl reprezintă posibilitatea inculpatului de a fi confruntat cu partea care susține acuzarea, indiferent de faptul că aceasta a fost deja cercetată în prima instanță. În cazul dat, principiul nemijlocirii reprezintă o garanție importantă a caracterului echitabil al procesului penal, atît timp cît aprecierile instanței de apel cu privire la credibilitatea părților pot avea consecințe decisive pentru inculpat.

Decizia trebuia să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța pronunțînd hotărîrea respectivă, să indice din ce motive ele urmează a fi reapreciate, admise ori respinse ca probe. La fel, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar și poate administra, la cererea părților, orice probe noi pe care le consideră necesare.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit precizează că, potrivit dispoziției art. 190 Cod penal, *escrocheria* se exprimă prin dobîndire ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere. *Dobîndirea ilicită* a bunurilor se efectuează cu rea-credință, prin care făptuitorul obține transmiterea voită în proprietate, posesiune, detenție a bunului mobil sau imobil. *Înșelăciunea* ca element al escrocheriei se poate manifesta prin prezentarea unor date false sau prin ascunderea unor informații a căror anunțare era obligatorie. Datele false se pot referi atît la personalitatea infractorului sau a altor persoane, cît și la unele obiecte, fenomene.

În cazul dat, instanța de apel constatînd prezența înșelăciunii în acțiunile inculpatului nu și-a motivat poziția și nu a constatat modalitatea înșelăciunii, care poate fi verbală, scrisă sau sub forma unor acțiuni concludente, cu atît mai mult, nu au fost invocate careva date precum că în scopul obținerii mijloacelor financiare Grate Ghenadie a prezentat date false sau a ascuns informații care erau obligatorii de a fi prezentate părții vătămate.

În aceiași ordine de idei, instanța de apel urma să ia în considerație că, primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi încadrată drept o escrocherie numai în cazul în care infractorul încă la momentul intrării în posesia acestor bunuri avea drept scop însușirea lor și nu intenționa să îndeplinească angajamentul asumat, însă conform contractului din 12.09.2012 (f.d. 20, Vol. I), Grate Ghenadie în numele lui I. Pedureț, directorul SRL „Rumitox”, și-a asumat răspunderea de a restitui împrumutul pînă la 01.01.2013, iar faptul că în contractele din 12.12.2016 (f.d. 21, 22, Vol. II) nu a fost indicată data rambursării banilor, nu constituie o condiție obligatorie la încheierea contractului de împrumut odată ce părțile au ajuns și la înțelegere verbală, iar împrumutatul urmează să restituie bunurile primite la solicitarea împrumutătorului.

Mai mult ca atît, potrivit dispozițiilor de încasare (f.d. 39-50, Vol. I) se adeverește că împrumutul ridicat de la partea vătămată a fost transferat pe contul corespondent nr. 513.4 care aparține SRL „Rumitox”, iar ulterior potrivit dispozițiilor de plată anexate la materialele cauzei (f.d. 156-192, Vol. I) se confirmă faptul că banii primiți erau utilizați din numele întreprinderii menționate în scopul desfășurării activității.

Prin urmare, cele descrise confirmă spusele atît a inculpatului, cît și a părții vătămate, care au declarat că Grate Ghenadie a solicitat suma de 90 000 euro de la Ceapchii Alexandru pentru activitatea firmei și nu pentru scopuri personale.

În urma celor expuse, instanța de recurs remarcă o contradicție între materialele cauzei și argumentul instanței de apel, precum că: *„la momentul primirii sumelor de bani de la partea vătămată, inculpatul a prezentat, a semnat contractele de împrumut datate cu 12 septembrie 2012, 12 decembrie 2012 și 12 decembrie 2012, care sunt întocmite în altă limbă decît cea de stat, indicînd un reprezentant al companiei debitoare pe „Igor Pedureț”, iar la scopul primirii împrumutului, termenul restituirii, modalitatea de restituire, răspunderea părților pentru neexecutarea prevederilor contractuale, nu au fost stabilite careva termene, etc.”*, de aici reiese, că instanța de apel nu a cercetat și verificat suficient probele cauzei penale și prematur a ajuns la concluzia privind condamnarea inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

Totodată, pînă la emiterea sentinței instanței de fond, conform încheierii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, din 02.12.2013 a fost încetat procesul civil intentat la acțiunea reclamantului Ceapchii Alexandru către pîrîtul Grate Ghenadie, privind încasarea datoriei în sumă de 97500 euro și aprobată tranzacția de împăcare

încheiată între părți, însă instanța de apel expunându-și opinia întru respingerea acestei probe prin faptul că, potrivit materialului probator inculpatul nu a efectuat nici o plată din cele asumate, nu a efectuat careva verificare în acest sens și nu a cercetat posibilitatea inculpatului întru realizarea obligațiilor sale, cu atât mai mult că partea vătămată în ședința instanței de apel nu a fost audiată, pe când inculpatul declară că și-a executat obligațiile asumate după posibilitate achitându-i părții vătămate procentul lunar conform înțelegerii avute, precum și o parte din împrumut în sumă de 14 000 euro și un teren în sumă de 33 000 euro. În acest context, instanța de recurs remarcă că, imposibilitatea de întoarcere a banilor de către împrumutat nu constituie un element al escrocheriei.

De asemenea, instanța de apel urma să ia în considerație și situația financiară a inculpatului din momentul primirii banilor, deoarece intenția cu privire la sustragere este demonstrată și prin situația financiară extrem de neprielnică a persoanei care își asumă angajamentul la momentul încheierii tranzacției, lipsa de fundamentare economică și caracterul irealizabil al angajamentului asumat, lipsa unei activități aducătoare de beneficii, îndreptate spre încasarea mijloacelor bănești necesare onorării angajamentului.

Prin urmare, Colegiul menționează că, instanța de apel pripit a ajuns la concluzia privind condamnarea lui Grate Ghenadie în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, cu atât mai mult, urma să ia în considerație că temeiul aplicării răspunderii penale pentru escrocherie apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile sau, atunci când este vorba despre două subiecte ale unui raport juridic, trebuie verificată înainte de toate ipoteza egalității lor în drepturi și numai dacă există indici care exced limitele încălcării normelor dreptului civil, atunci se justifică intervenția legii penale.

Astfel, reieșind din cele expuse, instanța de recurs ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către avocat, cu casarea deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, iar la rejudecarea cauzei să verifice dacă în acțiunile inculpatului sunt prezente elementele infracțiunii prevăzute de art. 196 alin. (4) Cod penal, așa precum a concluzionat instanța de fond deși sentința este una cu derogări de la art. 394 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, deoarece partea descriptivă a sentinței de condamnare nu cuprinde descrierea faptei criminale considerată ca fiind dovedită sau, dacă sunt prezente elementele art. 190 alin. (5) Cod penal și totodată, instanța de apel urmează să verifice dacă totuși în raportul apărut între Grate Ghenadie și Ceapchii Alexandru persistă elemente de drept civil, deoarece, în esență, delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil trebuie făcută luându-se în considerație două aspecte de maximă importanță:

- atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor;
- prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele.

Totodată, la o nouă rejudecare a cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe argumentat și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, să verifice și să aprecieze probele administrate și examinate în instanța de fond, să le dea o apreciere corespunzătoare, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărîre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Suduc Marian în numele inculpatului Grate Ghenadie, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2015, în cauza penală în privința lui Grate Ghenadie și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia publicată integral la 26 aprilie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Ion Guzun